

Colegiul Național „Grigore Moisil”

Bd. Timișoara nr. 33, Sector 6, București

Tel: 021.413.26.96; Fax: 021.440.10.06

Website: <http://www.moisil.ro/>

Etnogeneza poporului român

Prof. Doru-Nicolae Grădinaru

Colegiul Național „Grigore Moisil”

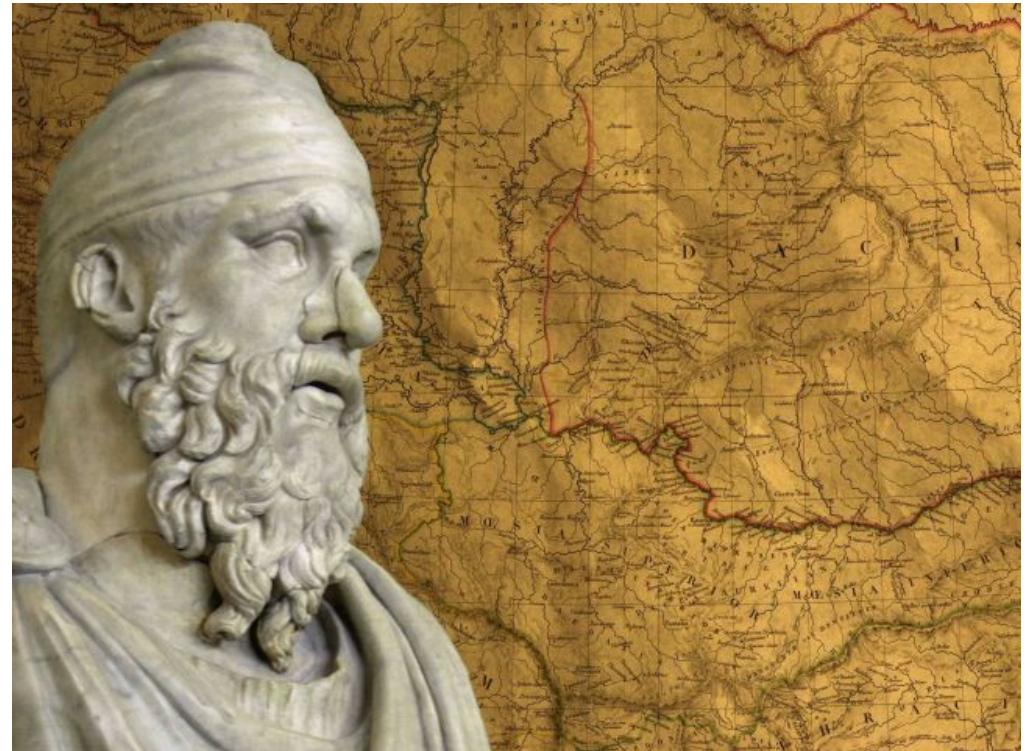
Geto-dacii

- Geto-dacii reprezintă poporul ce a trăit și s-a dezvoltat în spațiul României de astăzi, atingând apogeul dezvoltării între secolele I î. Hr și I d.Hr. Aceștia erau un popor politeist și credeau în zei precum Zamolxis, Gebeleisis și Bendis.
- Geto-dacii erau organizați în așezări numite „dava”, precum Petrodava, Sucidava, Argedava. Ei erau împărțiți în comati (oamenii liberi din Dacia, meșteșugari, țărani) și pilleati (aristocrația geto-dacă).
- Istoricul grec Herodot menționa despre daci că sunt „cei mai viteji și mai drepiți din neamul tracilor”.

Perioada lui Burebista

- Burebista este regale care a unificat, cu ajutorul marelui preot Deceneu, triburile geto-dace. S-a implicat în războiul civil de la Roma dintre Caesar și Pompei, de partea lui Pompei. După moartea sa în anul 44 î.Hr., regatul se împarte în mai multe state diferite. Totuși, continua să existe un nucleu în zona Munților Orăștiei.
- Limitele statului dac în timpul lui Burebista, conform geografului antic Strabon erau:
 - N - Carpații Păduroși;
 - V - Dunărea mijlocie și Slovacia;
 - S - Munții Haemus (Balcani);
 - E – Fluviul Bug și Marea Neagră.

Perioada lui Decebal

- Decebal este cel care a refăcut unitatea statului dac, stat care era mai puțin întins decât statul lui Burebista, dar mai puternic și mai bine organizat. Statul dac condus de Decebal, avea capitala la Sarmizegetusa Regia.
- Confruntări cu romanii:
- 87 – înfrânge la Tapae armata romană condusă de Cornelius Fuscus;
- 89 – o armată romană condusă de generalul Tettius Iulianus. Decebal a încheiat pace cu Domițian și a devenit client al Romei în anul 89;
- 101-102 – are loc primul război dintre Decebal și Traian, Decebal pierde războiul;
- 105-106 – are loc al doilea război dintre Decebal și Traian. După construirea podului peste Dunăre de la Drobeta, Traian atacă din nou Dacia pe care o cucerește în întregime și o transformă în provincie romană. Începe procesul romanizării propriu-zise.

Romanizarea

- A doua jumătate a mileniului I se remarcă prin apariția popoarelor romanice și a limbilor neolatine, între care se încadrează și apariția poporului român și a limbii române.
- Etnogeneză = procesul de formare a unui popor
- Romanizare = Transmiterea limbii și culturii latine către popoarele cucerite de Imperiul Roman
- Romanizarea stă la baza etnogenezei poporului român.

Etapele romanizării

- **Etapa preliminară (secolul I î.Hr.- secolul I d.Hr.).** În această etapă, romanizarea a avut o intensitate redusă, s-a realizat fără intervenția statului roman, prin schimburile culturale ale geto-dacilor cu populația romanizată din Peninsula Balcanică, care au influențat arhitectura, ceramica geto-dacă și altele.
- **b. Etapa romanizării propriu-zise (106-271).** Romanizarea a căpătat un caracter organizat prin intervenția statului roman pentru organizarea provinciei Dacia și a cuprins toate sferele societății (economică, politică, socială și culturală). S-a realizat prin factorii romanizării, din simbioza dacilor cu romanii rezultând **daco-romanii**.

Romanizarea propriu-zisă

- Dacia romană cuprindea: Banatul, Transilvania, Oltenia. Hotarul Daciei romane mergea astfel de la Dunăre, pe Tisa și Mureș, pe pantele vestice ale Apusenilor, pe Someș, Carpații Orientali și Meridionali până la Cumidava Râșnov trecând mai apoi prin pasul Bran și tăind în diagonală până la Dunăre, partea apuseană a Munteniei.
- **Administrația și armata** s-au ocupat de învățarea de către autohtoni a limbii latine. Oficialitățile, vorbitoare de limbă latină, activau pe plan local, romanizarea căpătând un caracter organizat.
- **Coloniștii**, prin numărul lor impresionant, au constituit un factor hotărâtor care a contribuit la romanizare.
- **Urbanizarea** a fost un alt factor care a contribuit la romanizare, întrucât au fost construite în Dacia orașe pe model roman precum Drobeta, Napoca, Romula, Ulpia Traiana Sarmisegetusa.

Etapa romanizării de după retragerea romanilor din Dacia

- **3. Etapa romanizării de după retragerea romanilor din Dacia din anul 271.** Retragera armatei și administrației romane din Dacia s-a produs în anul 271, în timpul împăratului Aurelian, în contextul marilor migrații. Romanizarea a continuat și după anul 271 prin intermediul romanilor rămași în Dacia dar și a legăturilor cu lumea romană de la sud de Dunăre care au favorizat și răspândirea creștinismului.

Popoarele migratoare

- Limba română se formează concomitent cu poporul român. După retragerea romană din 271, poporul român este izolat față de restul populațiilor vorbitoare de limbă latină, ceea ce îl face să reprezinte o „latinitate fără imperiu”.
- Teritoriul Daciei începe să fie traversat de diverse popoare care își vor lăsa amprenta în formarea poporului român:
- goții (popor germanic, format din ostrogoți și vizigoți);
- hunii (popor asiatic, s-au așezat în Câmpia Panoniei în secolele IV-V, sub conducerea lui Attila);
- gepizii (popor germanic, secolul V);
- avarii (popor asiatic s-au așezat în Panonia în secolul VII).

Influența slavilor

- **Slavii** au trecut în masă Dunărea între secolele al VI-lea și al VII-lea și au ocupat teritoriul nordic al Imperiului roman de răsărit (Imperiul Bizantin) și i-au asimilat pe bulgari;
- Migrația slavilor a lăsat urmări asupra populației romanice nord-dunărene.
- Poporul roman a fost izolat și de restul Imperiului Roman de Răsărit (Bizantin), fiind astfel încercuit de popoare slave. S-a accentuat fenomenul ruralizării. Slavii au transmis influențe lingvistice în limba română și în religie (cult).

Cuvinte de origine traco-dacă

Familie: prunc, copil.

Locuință și mediu: bordei, vatră, gard, cătun, zestre, măgură, mai, părau.

Animale: mânz, mistreț, viezure, barză.

Plante: mazăre, brad, măceș, gorun.

Unelte: grapă, cârlig, mătură.

Cuvinte de origine latină

- Familie: om, bărbat, femeie, părinte, fiu, fiică, soră, frate.
- Înșușiri: frumos, tânăr, bun.
- Religie: cruce, înger, biserică, botez.
- Agricultură: pom, păr, piersic, ceapă, varză, secară, mei, orz.
- Animale: berbec, oaie, capră, ied, vacă, vițel, taur, cal, porc.
- Domeniul militar: arc, săgeată, măciucă, spadă.

Cuvinte de origine slavă

Б В Г Д Є Ж С З
І М Н О П Р С Т
) Ц Ч Ш Щ Ъ Ы І
) Ж ІЖ А ІА Ъ П (

- Familie: maică, nevastă.
- Viața socială: voievod, boier, cneaz, rob, vornic, ispravnic.
- Religie: utrenie, vecernie, stareț, rai, iad, duh.
- Domeniul militar: ceată, strajă, voinic, sabie, suliță, praștie.

Dispute în jurul continuității

- Teoriei imigrationistă apare la finalul secolului al XVI-lea, însă cea mai mare contribuție la aceasta o are istoricul austriac Robert Roesler care, în secolul al XIX-lea publică lucrarea „Studii românești. Cercetări asupra istoriei mai vechi a românilor”. Scopul teoriei era acela de a argumenta faptul că românii nu s-au format în nordul Dunării și astfel să justifice anexarea Transilvaniei de către Ungaria în anul 1867, odată cu formarea Austro-Ungariei. Roesler considera că:
- romanizarea era imposibil de realizat în doar 167 de ani;
- Dacia ar fi rămas pustie după retragerea din timpul lui Aurelian;
- dacii ar fi fost exterminați ca popor în urma războaielor daco-romane;
- Românii sunt un popor nomad, având în vedere principala lor ocupație: păstoritul.

Teoria continuității

- **Teoria continuității** românilor în spațiul carpato-danubiano-pontic a fost susținută și dezvoltată de istorici precum B. P. Hașdeu și A. D. Xenopol și susținea originea latină a poporului român și a limbii române; continuitatea de existență a populației autohtone pe teritoriul de formare a poporului român și desfășurarea etnogenezei românești la nordul și la sudul Dunării. Aceștia și-au argumentat ipotezele susținând că:
 - este imposibilă dispariția totală a poporului dac;
 - Romanizarea nu s-a produs doar între 106 și 271;
 - Există surse istorice credibile care susțin prezența românilor în acest spațiu, precum cronica maghiară Gesta Hungarorum, scrisă de celebrul cronicar Anonymus.

